

Xm. 87.

2
ERNESTVS PLATNERVS

VNIVERSITATIS LITTERARVM

LIPSIENSIS

H. T.

PROCANCELLARIVS

PANEGYRIN MEDICAM

A. D. VII. APRIL. C1910CCXCVII

IN AVDITORIO MAIORI

CONCELEBRANDAM

INDICIT

QVAESTIONES MEDICINAE FORENSIS.
II. DE AMENTIA OCCVLTA ALIA OBSERVATIO
QVAEDAM.

ERNESTVS PLATERVS

VNIERSITATIS LITTERARVM

LIPSIENSIS

II

PROOCCURARIVS

PANEGYRICVM MEDICVM

A. D. VII. APRIL. MDCCCXVII

IN AUDITORIO MAIORI

CONFERENDVM

IN PECT

QUESTIONES MEDICINAE FORENSIS
II DE AMENITATE OCCULTA ALIA OBSERVATIO
GVARVM

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Amentiae occultae nuper fere ad hunc modum a nobis declarata definitio est, vt diceremus, esse grauem et profundam animi oppressionem, cuius stimulis ad clandestini facinoris violentiam voluntas absque furore impelleretur, tanquam ad molestiae intolerabilis liberationem. Huius vero generis formae omnino sunt duae. Namque illa aegritudo animi et oppressio, in qua omnis ratio inest et vis morbi, in aliis particeps est conscientiae, in aliis exers. Vt ille laterum fingendorum opifex perspicuam ideam habebat, tamen stultam illam et absurdam, curae ac sollicitudinis, quae menti suae inhaereret. Namque sui sodalis nescio quas insidias perhorrescebat, quae sibi per artem magicam et sympathiae vim ex occulto compararentur. Igitur de hoc interficiendo ita cogitauit, vt per eius mortem suae vitae periculum propulset. Atque sic erat sibi conscius tum formidinis, quae animum teneret, tum causae, cur necem isti scilicet insidiatori putaret inferendam. Aliorum autem eiusmodi est perturbatio, vt, quid sit, quod se perpetuo sollicitet angatque, ipsi non possint inuenire. Hi quamquam, similiter atque illi, violentam actionem aliquam appetunt, tanquam suae anxietatis remedium: tamen quid illa et quo modo sit valitura ad leuamen ac liberationem, nullo pacto

prospiciunt. Quod secus erat in isto, de cuius amentia nuper narraui: etenim ad sodalem occidendum suae incolumitatis et salutis tuendae ac seruandae studio commouebatur; quippe quod firma sibi opinio erat, se saluum esse non posse, nisi hunc de medio sustulisset. Sed in hoc altero genere, de quo nunc dicimus, quanquam nulla est initi consilii congruentia conuenientiaque: tamen in proposito facto illud desinit, tanquam in scopo ac fine; ad quem cum peruenit, omnis illa plerumque amouetur oppressio et anxietas. Caeterum etiam hic admodum diligens nonnunquam et ingeniosa est atque diuturna excogitatio. Quae res ne aut iudices, aut, qui ab his velut subsidiarii arbitri solent postulari, medicos fallat et a vera sententia abducat: hunc locum exemplo quodam illustrabo.

Puella agrestis, quae vix septimum decimum aetatis annum expleuisset, bis ignem inferebat aedibus heri sui: primum carbonibus ignis lignorum condendorum tugurio subjectis, quos promptos de fornace in vola manus eo deportasset; secundum filo sulphurato in tabulatum demisso, et ad semen feni diligenter admoto. Atque adeo cupida incendii erat, vt cum ignis, paullatim explicatus, iam currere coepisset, suaui quadam expectatione afficeretur, et flammam crepitantem arreptis et quasi audis auribus atenderet. Primo tempore adparatus et laboris, qui ad compescendos ignes adhiberetur, otiosa spectatrix adstabat: secundo autem periculum denuntiat ipsa; et statim post collo circumdat funiculum; extremum suae anxietatis remedium morte ac suspensio quaerens. Nullam cum hero suo aut occultam similitatem, aut apertam discordiam habebat, quae irae et vindictae suspicionem posset afferre. Multo magis aberat ab ea vitiositate et malitia, quae ad tanti sceleris immanitatem, petulanti ac proteruo nocendi studio,
inci-

incitaretur. Sed nihilo magis lamentiae perspicuum antehac
 indicium ediderat, cuius etiam deinceps nulla probabilia signa
 in eius vel sermone, vel actione perhiberentur. At corporis
 minime dubia erat aegritudo. Nam ex quarto iam aetatis
 anno spasmis laborauerat, qui tandem ad verae epilepsiae per-
 ennitatem confirmarentur. Cuius morbi tentationibus tan-
 to vehementius petebatur, si quando illae incidebant in ea tem-
 pora, quibus menstruam sanguinis profusionem natura molir-
 retur. Nam hic duorum conatuuum sibi contrariorum quasi
 conflictus misere puellam angebat et excruciat. Quod ipsi
 accidit paucis autem diebus, quam ignem subiecisset. In
 iudiciis causam facinoris ex ea exquirentibus, interna
 quadam voce, respondit, et acclamatione, quae parum ab-
 esset a vi et coactu, noctesque diesque se premeret et vrgeret,
 id sibi nimirum quasi imperatum fuisse, vt incendium faceret,
 sibique vitam eriperet. Non dubito fore aliquos, qui ream
 hanc arguendam potius ac puniendam, quam defendendam
 et liberandam existiment. Et sunt profecto inferendi ac pro-
 bandi criminis multae et graues rationes: sed vt hanc quae-
 sitionem quam diligentissime et sine errore diiudicare possimus,
 omnia potiora virinque argumenta conferamus. Etenim haec
 defendendi ratio, quae a perturbato mentis statu arcessitur, ne-
 que ita diducenda ac referenda est, vt pateat sceleratis, neque
 ita constringenda, vt aequitas eam infontibus non possit ape-
 rire. Attamen vbi anceps libra est, in alteram lancem quasi
 imponendum est aliquid clementiae, vt, in causa dubia, ad
 sententiam leniorem iudicium inclinetur. Igitur
 I. Morbus comitialis, cui aegra obnoxia erat, amentiae
 neque apertae, neque occultae necessariam consecutionem affe-
 rebatur. Etenim qui hoc morbo sunt affecti, tantummodo in
 accessionibus conscientia et mente carent; quibus remittentibus

per se ipsos expergiscuntur et ad se redeunt. Atque extra hoc tempus nihil inepte aut violenter faciunt; tamen nonnulli cum hoc morbo stupidi esse, alii etiam versuti atque astuti deprehendantur. Caeterum rea haec, cuius nunc causam disceptamus, paucis ante factum incendium diebus graui *παροξισμῶν* iam erat defuncta; adeo ut nihil excusationis afferant angores, qui impendente et irruente epilepsia mentem videantur conturbare potuisse.

II. Nemini antehac unquam visa est despuisse; quod comprobatum est tum heri testimonio, apud quem ancillae rusticae ministerium faciebat, tum ipsorum parentum confessione; qui, si vel qualemcunque animi infirmitatem insaniae praenuntiam de filia potuissent afferre, ei profecto in tam difficili causa non defuissent. Neque deinceps aut in iudicio, aut in carcere aliena loquebatur; apte et oratione continua respondens ad interrogationes, et nihil omnino stulte agens.

III. Et minime omnium despuit illis duobus temporibus, quibus incendium vel meditabatur, vel patrabat. Neque voluntatem aut ira, aut alia vehemens perturbatio ad huius facinoris insaniam praecipitauit. Imo vero etiam aliquot diebus, faceretne an non faceret, vel sua confessione, dubitauit. Ergo nihil impotenti animo, nihil non consideratum ac deliberatum viderur egisse.

Sed quamquam haec grauia esse non diffiteor: tamen ad probandam amentiam dissoluendumque crimen hoc satis argumenti est, quod a reae animo et facto omnis aberat obtinendae ultionis et nocendi cupiditas. Qua suspicione amota, quamobrem hero suo, quocum vix unquam notabile iurgium habuisset, tantam calamitatem afferret, nulla idonea causa potest inueniri. Namque facinus horridum et periculosum audacter aggredi, et, licet refragante ac reluctantate,

luntate, perniciousiter peragere et absolueri, sine vllō proposito commodo ac fine: id non malitiosi ac vafri hominis est, sed nimirum amentis: cuius, quicquid factum est, culpa caret, quia actio expers finis, qui agendo petatur, voluntariis non potest adnumerari. At vero cum tamen res aliquid ambiguitatis haberet, Ordo Medicorum, ad quem haec caussa deferretur, non affirmavit simpliciter, ream insanæ mentis fuisse, sed non fuisse, probari posse negavit. Cuius iudicii rationes hic adscribere magis lubet, quam illa momenta, quae ad dubitandum ego attuli supra, alio quocunque modo diluere et confutare.

Dennoch aber da die Epilepsie, selbst dann, wenn sie nur symptomatisch und nicht in einem Fehler des Gehirns gegründet ist, auf den Kopf allerdings sehr stark wirken kann; so dass in Epileptikern, ob man auch keines der gewöhnlichen Zeichen der Verrückung an ihnen wahrnimmt, wenn ihr Gemüthszustand im mindesten zweifelhaft erscheint, nach den Grundsätzen der gerichtlichen Medicin, eine Zerrüttung der innern Sinne allzeit vorausgesetzt werden muss; nun aber die gerade am 24sten May vor dem Eintritt des monatlichen Blutflusses entstandenen Beängstigungen, mit dem am 31. erfolgten heftigen Anfalle der Epilepsie in einem begreiflichen Zusammenhange sehen, und auf die gründliche Vermuthung hinweisen, dass die Inquisitin, während diesem ganzen Zeitraume, in ihrem Gehirn so sehr geschwächt, als beunruhigt und mithin unvermögend gewesen sey, der sich ihr aufdringenden und stets wiederkommenden Idee, dass

VIII

dafs sie Feuer anlegen solle, andere Ideen aus der Quelle der Urtheilskraft und Klugheit entgegenzustellen; und also dieses Feueranlegen, durch eine sonderbare, aber nicht ungewöhnliche, und mehrmalen Uns vorgekommene Verwirrung der Begriffe und Gefühle, wie ein Mittel sich von der sie drückenden Angst zu befreyen, welches sie auch bey dem versuchten Selbstmorde beabsichtigt zu haben scheint, angesehen worden seyn mag; sie denn auch bey der Handlung sowohl, als bey dem Erfolg derselben, ruhig gewesen (Art. —) ja so gar mit einer Art von angenehmer Erwartung gehorcht, ob das Feuer auch aufgehe (Art. —); mehr als alles aber in diesem Mädchen weder überhaupt die Gemüthsbeschaffenheit, noch auch die Hestigkeit der Affekten, woraus man sich ein solches Verbrechen erklären könnte, ja nicht einmal in ihren Verhältnissen und in den vorhergegangenen Umständen zu Bosheit und Hestigkeit die allermindeste Veranlassung zu entdecken ist, und also ihrer Versicherung, dafs sie durch diese Handlung nicht schaden wollen (Art. —) sondern nur ihre Angst zu stillen (ad Art. —) sich eingebildet, sehr wohl Glauben beygemessen werden kann: So urtheilen Wir:

es stehe, nach den in den Akten vorkommenden Umständen, nicht mit Wahrscheinlichkeit, vielweniger mit Gewisheit zu behaupten, dafs die Inquisitin, ihrer körperlichen Beschaffenheit nach, zu den Zeiten, als sie Feuer angelegt, den freyen Gebrauch ihres Verstandes gehabt habe.

Can-

Candidatus, cuius panegyris per hanc prolusionem indicitur, est

Vir doctissimus

GAROLVS HENRICVS STOELZELIVS

EVVENSTOCHIENSIS

MEDICINAE BACCALAVREVS

Quo ingenii ac diligentiae laudem, qua inter nos floruisse, exquisitae doctrinae documentis certissimis, ita auxit et cumulavit, ut iura Doctoris ei Noster Ordo non concedenda, sed omnino tribuenda putaret. Natus est anno 1700. patre Daniele Friderico, mercatore primario et Praetore; matre Maria Guilielma Regina de Elterlein. Horum parentum curae et providentiae ut multa alia beneficia, ita hoc maximum se debere ait, quod religionis christianae et litterarum initiis imbueretur ab optimis magistris, posthac vero, in Lycaeum Schneebergense commissus b. Reusmanni, et Haasii disciplina vteretur. A. xci. academiae nostrae civis factus est Rectore Beckio, Virò doctissimo. In philosophicis Heydenreichium et Caesarem; et me quoque audiit. Botanice Hedwigio, physice Hindenburgio, chemiam Eschenbachio, anatomem Haasio et Fischero debet. Physiologiae causarum Hebenstreitio adsedit, quo eodem in materia medica

B

quo-

quoque et pathologia magistro usus est, tum meam scholam frequentavit. A. c180ccxciv primum tentatus est per colloquia ab Ordine Nostro, et Baccalaurei honore ornatus. Tum eodem anno sub initium semestris vernalis Ienam se contulit, ciquum academicorum numero adscriptus a Schauberto, Viro Celeberr. tum Prorectore. Igitur in pathologia, semiotice et therapia Grunerum et Hufelandum, in pharmacia Göttingium, in formularum præscribendarum arte Succonium secutus est. Chirurgiæ præceptor ei contigit Loderus, artis obstetriciæ idem Loderus, et uterque Starkius. Plurimum quoque sibi profuisse ait tum institutum clinicum Starkianum, tum nosocomium obstetricium Loderianum. Nam in utroque, non audiendo solum, et spectando, verum etiam consultando, et agendo ingenium exercuit. A. xcvi. Vindobonam petiit, ut Frankium audiret, communem illum Germaniæ præceptorem. Huius igitur acroasibus medicis assidue interfuit, adiuncta disciplina instituti, clinici, et nosocomii maioris disciplina, quorum alteri Frankius præest, alteri Nordius. Denique artis obstetriciæ causa Böeri curationibus diligenter adfuit in nosocomio ad eam rem instructo. His doctrinæ copiis locupletatus et ornatus, Lipsiam nuper reuersus est, ut petitionem summi in Medicina honoris ad nos deferret. Igitur habitis recitationibus publicis de Febre, alterius colloqui causa comparuit apud Ordinem nostrum, in mense Februario, vnanimi omnium

omnium suffragatione probatus. Iam vt doctoris Medicinae et Chirurgiae honorem legitime consequatur, die VII. Apr. ab h. IX. libellum, cuius ipse auctor est, De Metritidis diagnosi et cura, publice defendit sub praesidio Viri Excellentissimi atque Experientissimi, Christiani Gottholdi Eschenbachii, Philos. et Med. Doct. Chemiae Prof. ordinar. Ord. Med. Assessor, Collega Coniunctissimo. Deinceps ego Cancellarii vice, ab h. XI. veniam summi honoris capeffendi ei tribuam habita breui oratione. Quam ego panegyrim, Rector Academiae Magnifice, Serenissime Hassiae Princeps, vtriusque reipublicae Procures Grauissimi, Ornatissimique et Humanissimi Commilitones, ne meo officio deesset, hac emissâ prolusione publice indixi.

P. P. Dom. Iud. c1810cccxcvii. MAIORI

CONCELEBRANDAM

---

omnino subfugatione prohibetur. Jam ut doctoris Medicinæ
 et Chirurgiæ honorem legitime consequatur, die VII. Apr.
 ab H. IX. libellum, cuius ipse auctor est, de Matricula duxerit
 et cum publico defendat sub prædib. Vni. Excellentiis et
 que Experimentibus Christiani Gothofredi Richtersbachii, Philo-
 sophi Med. Doct. Chirur. Præf. ordinarij, Ord. Med. Assessor,
 Collegii Constatantiensis, Præses, ego Constatantiæ vice, ab
 H. XI. viciam laudant honore capessendi et impudens habitus
 prædicationem. Quam ego pænitetur, Hecnon Academiæ
 Magnæ, Sæculi, vniuersitatis reipublicæ
LIPSIÆ,
 Hecnon, Constatantiæ et Lippsiensi Consilio-
EX OFFICINA KLAVBARTHIA.

F. P. Dom. Ind. clxxxviii.

Pln 598

(1743)

ULB Halle

002 043 564

3

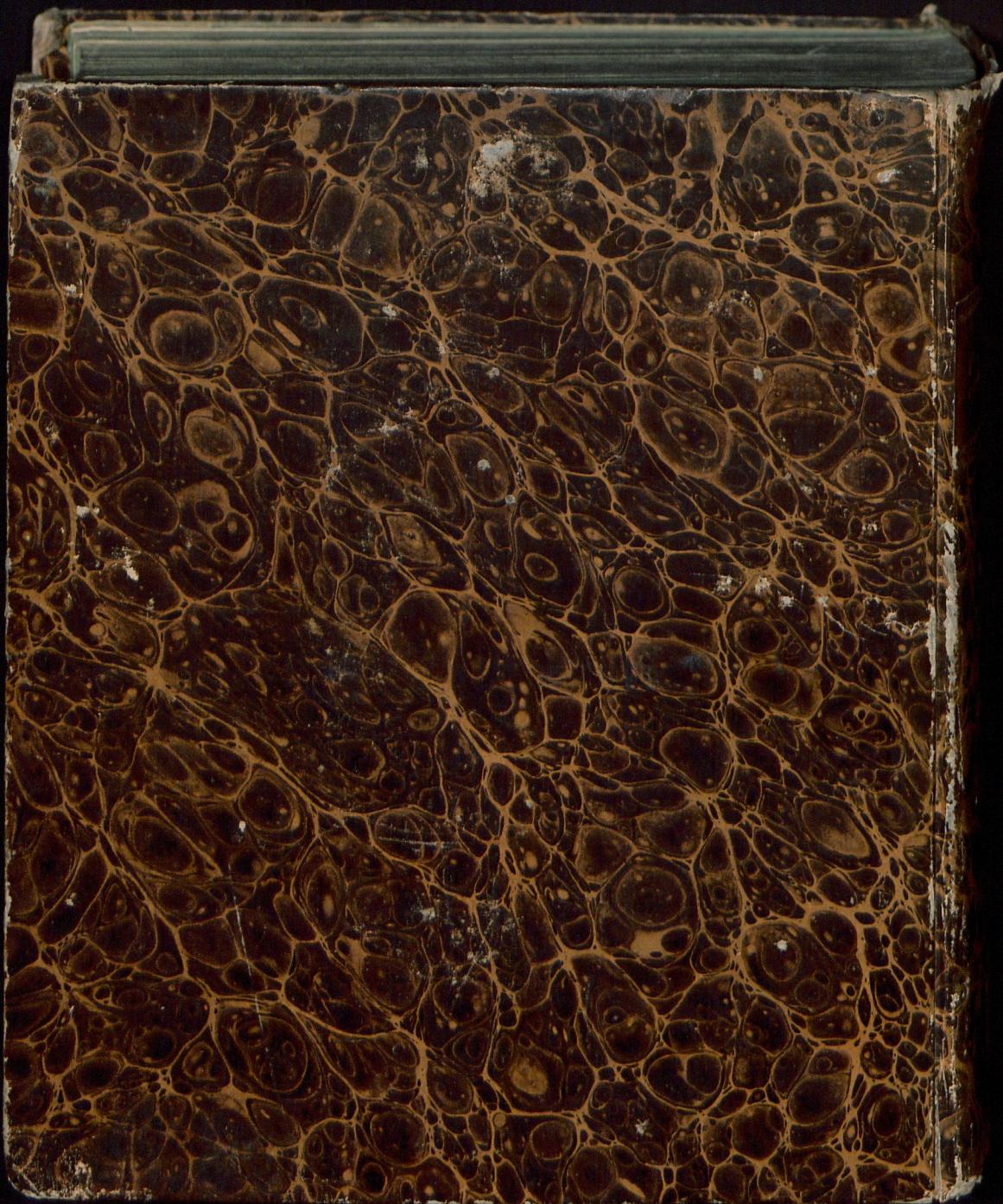

sb

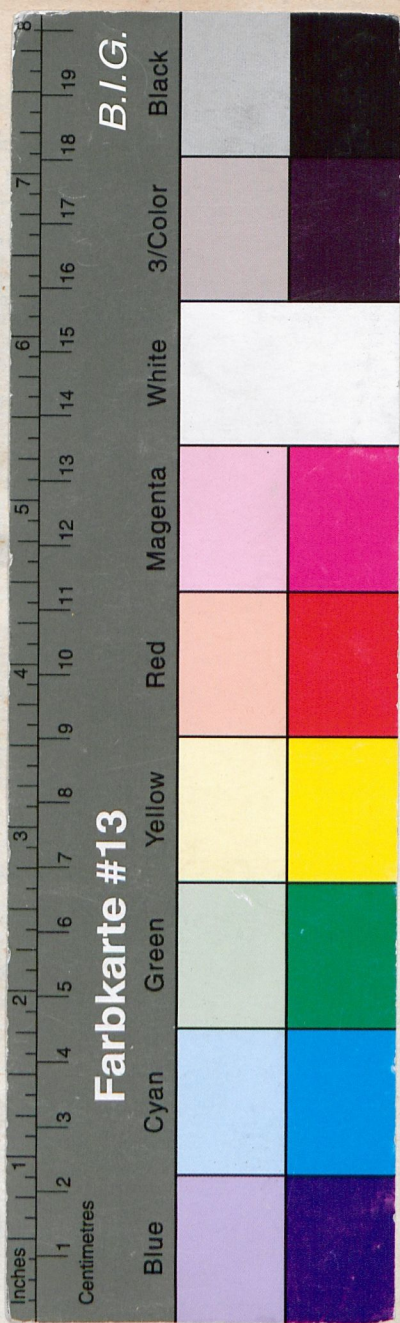
W 78

HL

2

ERNESTVS PLATNERVS
VNIVERSITATIS LITTERARVM
LIPSIENSIS

H. T.

PROCANCELLARIVS
PANEGYRIN MEDICAM

A. D. VII. APRIL. C1910CCXCVII

IN AVDITORIO MAIORI

CONCELEBRANDAM

INDICIT

QVAESTIONES MEDICINAE FORENSIS.
II. DE AMENTIA OCCVLTA ALIA OBSERVATIO
QVAEDAM.